

LIKVIDÁCIA KLÁŠTOROV V LEVICIACH

Jarmila Bátovská

Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Nitre, pobočka Levice, Vojenská 1,
934 01 Levice. E-mail: jarmila.batovska@sanr-plv.vs.sk

Abstract: Bátovská, J.: Liquidation of monasteries and convents in Levice. Acta Mus. Tekovens. Levice 7: 122-133

Holy orders had function in Levice progressively from the 17th century to middle of the 20th century. After 1948 in accordance to ideology of the communist party, influence of Church in community begun to fade. In 1950 the holy order that owned Levice's convent was closed and nuns work at local hospital limited.

Key words: Levice, holy orders, monasteries and convents, liquidation

Levičania sa mohli stretnúť s príslušníkmi rádov pred rokom 1989 len sporadicky. Najčastejšie bolo v Leviciach vidieť rádové sestry z neďalekého Hronského Beňadika pri nákupoch. Ich prítomnosť v meste bola v tom čase najmä pre mladých ľudí niečím neobyčajným. Pred rokom 1948 boli rehoľníci a rehoľníčky každodennou súčasťou života Levičanov. Príslušníci mužských rádov pôsobili najmä v oblasti vzdelávania a rádové sestry sprevádzali obyvateľov mesta od konca 19. storočia celým životom. Stretávali sa s nimi v škôlke, škole a pri zdravotných problémoch v nemocnici. Príslušníci rádov sa tešili v meste všeobecnej obľube, úcte a rešpektu, o to ťažšia musela byť ich pozícia, keď sa po Víťaznom februári 1948 stali nežiaducimi reakcionármi odsunutými na okraj spoločnosti, bez možnosti kontaktu s ľuďmi, bez možnosti slúžiť blížnemu, čomu zasvätili svoj život. V roku 1949 si mnohí rehoľníci neuvedomovali, s akým nebezpečným nepriateľom majú dočinenia, ich odvážne verejné vyjadrenia mali za následok prenasledovanie a často končili väzením ešte pred likvidáciou kláštorov.

Najsilnejšia politická strana v Československu po II. svetovej vojne, komunistická strana, si vo vzťahu k cirkvi stanovila dve hlavné úlohy, krátkodobú – zlomiť politický vplyv cirkvi, znemožniť kontakt katolíckej cirkvi s Vatikánom – a dlhodobú – konfiškáciou cirkevnej pôdy a jej pridelením drobným roľníkom zlepšiť svoje preferencie v tejto skupine obyvateľstva, rozširovať politickú výchovu poštátnením školstva a osvetu. Po februári 1948, víťazstve pracujúceho ľudu, sa tento vzťah dostal do novej polohy. Komunisti verili v postupné odumieranie náboženstva. Predstavitelia

cirkví, ktorí poznali komunistickú ideológiu, vedeli, že je ateistická, protináboženská a jej cieľom je zničiť náboženstvo – „ópium ľudstva,“ ako ho nazval V. I. Lenin¹.

Na Slovensku bola situácia v tejto oblasti pre komunistov oveľa komplikovanejšia. Slováci boli tradične viac nábožensky založení, väčšinu veriacich tvorili katolíci a navyše komunistická strana nebola na Slovensku najsilnejšou politickou silou. V levickom okrese na začiatku 50. rokov bolo 32 232 katolíkov, 4437 reformovaných, 7861 evanjelikov, 52 židov, 57 jehovistov a len 484 obyvateľov bez náboženského vyznania².

Na presadzovaní vládnej cirkevnej politiky v regiónoch sa podieľali referáty cirkevných tajomníkov, okresný výbor katolíckej akcie a akčná trojka. Na sledovanie nálad obyvateľstva sa vytvárala sieť dôverníkov, donášačov v meste a v každej obci okresu.

K A a kultová zpráva sú dve rovnocenné složky. Pracujeme jak jedni, tak i druzi po linii najmohutnejšim orgánem KSČ, spolupracujeme so složkami NF.

By som však prikročil k mojim požiadavkam, ktoré sa vynesli v zmedbávaní Okresných výborov K A konštatujem, že bez vzájomnej spolupráce nedosiahneme úspechu a tým umožníme zakuklencom vylietť na svetlo, aby podvraceli našu pokojnú prácu. Zohrdneme túto čvargu spoluprácou!

Ukážka dobovej rétoriky cirkevného tajomníka (13. 1. 1950)

Provládna cirkevná politika sa propagovala aj prostredníctvom zmanipulovaných Katolíckych novín.

Akcia K

(Akcia kláštory – likvidácia kláštorov a kláštorných komunít)

Najdlhšie pôsobiacou rehoľou v Leviciach boli piaristi, ktorí sa nastáhovali do bývalého kláštora františkánov. Františkáni pôsobili v Leviciach od roku 1675 do roku 1786, po tomto roku pripadli objekty kláštora do správy náboženskej základiny. Piaristi prišli do Levíc v roku 1807 s cieľom založiť gymnázium. Vyučovanie sa začalo v roku 1815. Na škole študovali študenti z Levíc a z celého Uhorska.³ Po 1. svetovej vojne bolo gymnázium poštátnené, piaristi ako rehoľa zameraná na vzdelávanie tým stratili hlavné pole svojej pôsobnosti.

Kláštor v roku 1946 vyhorel, oprava bola ukončená až v roku 1949. V roku 1947

Josef Rozmančí,
provinciál piaristov.

¹ KAPLAN, K.: Stát a cirkev v Československu 1948–1953, Brno 1993, ISBN 80-85765-27-6, s. 23

² Štátny archív v Nitre, pobočka Levice (ďalej ŠAN-PLV), fond Okresný národný výbor v Leviciach, okresný cirkevný tajomník, (ďalej OCT) spis č. 197/51

³ SEDLÁK, V.: Z dejín Levíc, Vlastivedný časopis 1973, s. 122

prešiel kúpou do vlastníctva rádu Tešiteľov Božského srdca. Tešitelia kúpili kláštorný komplex bez kostola sv. Jozefa, zaviazali sa, že ho budú udržiavať a bude slúžiť svojmu účelu.

P. Jozef J. Litomiský
gener. superior
Tešiteľovz Gethsemane.

Kongregáciu tešiteľov založil v roku 1922 český kňaz Ján Litomiský, duchovný správca Čechov a Slovákov vo Viedni, ako kontemplatívnu i aktívnu kongregáciu, ktorej poslaním bolo zabezpečiť duchovnú

správu v nemocniciach a vykonávať ľudové misie u slovanských národov.

Materský dom mali vo Viedni. Na Slovensko prišli v júli 1927, kde dostali do správy paulínsky kláštor v Marianke, v roku 1947 prišli do Levíc. V dome v Leviciach žili v roku 1948 štyria kňazi, sedem bratov a osemnásť novicov, dom slúžil ako noviciát.⁴ Predstaveným kláštora bol Peter Petřík, rádovým menom Joachim Jakub.

Predstavený kláštora a kňaz Viktor Kurucár pôsobili aj ako učitelia náboženstva na levických školách, na gymnáziu, učiteľskej akadémii a hospodárskej škole.

Joachim Petřík
m.p.

Svojimi kázňami, prednáškami v školách a otvoreným nesúhlasom s komunistickou ideológiou provokovali nový pofebrárový režim. Nepodpísali zdravicu k 70. narodeninám J. V. Stalina, nestali sa členmi Zväzu československo-sovietskeho priateľstva, nepodpísali Ohlas veriacich katolíkov (Ohlas

bola propagandistická akcia zameraná na oslabenie katolíckej hierarchie, nátlaková akcia na biskupov po neúspešných vyjednávaniach o postavení cirkvi v ľudovodemokratickom štáte. Ohlas podpísali v júni 1949 menovite občania mesta, zamestnanci úradov, nemocnice a všetkých levických podnikov. Podpísanie alebo nepodpísanie Ohlasu ovplyvnilo kariéru a životné osudy nielen kňazov, rehoľníkov, ale aj ostatných občanov.)

V Leviciach sa začali šíriť poplašné správy, že kňazov, ktorí nepodpísali Ohlas, budú zatvárať a uzavreté budú aj kostoly. 29. júna 1949 sa na protest v priestore medzi kostolom a vtedajšou budovou ONV (dnes budova polície na Ulici sv. Michala) zišlo asi 40 ľudí. O 13.00 hodine začali zvoniť na poplach a pred kostolom sa zhromaždilo až 1000 ľudí. Predseda ONV Kršiak a bezpečnostný referent Slušný (celé mená neuvádzame, lebo v spisoch z tejto doby sa krstné mená nahrádzali oslovením súdruh) sledovali zhromaždenie z okien, v snahe upokojiť dav, zišli medzi protestujúcich, bezpečnostný referent dostal dáždnikom po hlave. Dav neposlúchol

⁴ DUBOVSKÝ, J. M. : Akcia kláštory, Matica slovenská 1998, ISBN 80-7090-499-2, s. 43

ani výzvu dekana Adama Zachara na rozchod. Na pomoc boli privolaní príslušníci Zboru národnej bezpečnosti a ľudová milícia. Podpredseda ONV Hlaváč dal príkaz hasičskému zboru na rozohnanie davu striekaním. Voda sa však minula účinkom, naopak, spôsobila radikalizáciu zhromaždených, ktorí sa začali približovať k budove ONV a pokrikovali protištátne výroky. Príslušníci ZNB v počte 10, príslušníci ľudových milícií v počte 20 a asistenčná čata vojska v počte 10 mužov sa snažili dav vytlačiť, to sa im nepodarilo, zhromaždení začali hádzať kamene.

Veliteľ ZNB dal povel na energický zákrok s pokrikom „hurá“ a strelbou do vzduchu. Dav sa podarilo rozohnať a privolaná čata vojska z Nitry pomohla vyčistiť aj ulice mesta, kde sa ľudia po rozohnaní zoskupovali.

Čís. 54./V. 1949.

Ján Vozár, roľník,
Levice, účastník demonstrácie
pri KA-posudok.

Levice, dňa 18. nov. 1949.

Štátny úrad pre cirkevné veci,

Bratislava.

Na telefonnú výzvu zo Št. úradu pre cirkevné veci v Bratislave zo dňa 18. nov. 1949 o ll. Ochoď/Makula/, aby bola podaná správa o horemenovanom, ktorý si podal žiadosť o milosť a teraz sa nachodí v TNP v Novákoch hlásim nasledovné:

Kult. referent spojil sa v tejto veci so sekretariátom OAV-SNF a OVKSS a po vzájomnej debáte sa rozhodlo, že horemenovaný si tento trest za svoj prečin odpykať musí a v TNP sa aspoň preškolí a len tak bude osočným pre naše ľudovodemokratické zriadenie.

Žiadosť podaná o omilostenie sa zamietá!

kultový referent .

ONV Levice, cirkevný tajomník, spis č. 54/49

Hneď po rozohnaní davu bolo zadržaných 74 osôb, z toho bolo 19 osôb zatknutých, na 11 osôb bolo podané trestné oznámenie s návrhom na zaradenie do tábora nútených prác a k potrestaniu peňažnou pokutou, 14 ľudí bolo prepustených na slobodu. V meste bol nariadený zákaz zhromažďovania a vychádzania po 20.00 hodine do 4. júla 1949.⁵

Na pochopenie situácie, v akej sa rehoľníci nachádzali v druhej polovici roka 1949, uvádzame ukážky z dvoch spisov, z fondu Okresný národný výbor v Leviciach, okresný cirkevný tajomník:

⁵ ŠAN - PLV, OCT, i. č. 2, 261/49

8. septembra 1949

– Rehoľný kňaz rádu Tešiteľov Božského srdca páter Bernard Viktor Kurucár (výpomocný katechét) bez dovolenia riaditeľa školy odišiel s celou triedou do kostola. Páter ako učiteľ náboženstva na Gymnázium v Leviciach hatí svojím chovaním rozvoj socializmu a bude ho treba po dohode s biskupským úradom a poverenctvom školstva vymeniť.

– Na II. strednej škole v Leviciach z celého počtu žiakov 351 sa vyučovania zúčastnilo 197. Podľa zistenia boli upozornení výpomocným katechétom pátrom Petrom Petríkom, predstaveným kláštora tešiteľov, aby na deň narodenia Panny Márie nešli do školy, ale do kostola. Výsledkom bol hotový holubník.

– Na I. strednej škole bolo žiactvo hromadne na bohoslužbách a odtiaľ išlo na ruský film Timur a jeho družina.

2. novembra 1949

Rehoľný kňaz Bernard Viktor Kurucár, rehoľný kňaz tešiteľov, predniesol dňa 30. 10. 1949 v kostole v Leviciach tento výrok: „V továrňach nie je treba Krista Kráľa, ale tam vládne proletariát, netreba ho ani na ONV, ani v školách, tam všade vládne duch novej doby.“ Horemenovaný sa podobných vecí jednak v školách, jednak v kostole dopúšťa a bude nutné, aby rád tešiteľov z Levíc bol odstránený ako škodlivý a nepotrebný⁶.

Okresný cirkevný tajomník, ktorý hodnotil kňazov v okrese podľa možnosti budúcej spolupráce s komunistickým režimom, konštatoval, že tešitelia sú orientovaní na Vatikán a spolupráca s nimi je nemožná, zaradil ich do skupiny 3 – reakční.

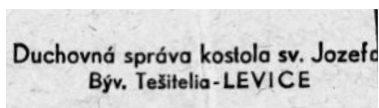
Likvidácii mužských kláštorov v Československu, v skratke akcia K, predchádzal zmanipulovaný politický proces s predstavenými niektorých reholí, ktorý mal pripraviť verejnosť na toto radikálne riešenie, ovplyvniť verejnú mienku, aby sa predišlo možným nepokojom. Akciu K riadil Slovenský úrad pre veci cirkevné na čele s poverenikom pre veci cirkevné Ladislavom Holdošom, Levice mal na starosti inštruktor Ján Fischer. Bol vypracovaný podrobný plán prevedenia akcie K, rozpracovaný na hodiny. Rehoľníci mali byť sústredení do dvoch typov kláštorov, centralizačných a kárných. Kláštor tešiteľov v Leviciach bol pôvodne určený ako centralizačný kláštor pre všetkých tešiteľov zo Slovenska, neskôr sa rozhodlo o ich prevezení do centralizačného kláštora v Podolínci, reakčných do kárneho kláštora v Pezinku.

Hodina „H“, kedy sa malo začať so sústreďovaním bola stanovená na polnoc z 13. na 14. apríla 1950. Likvidačné komando sa skladalo z 26 členov zboru národnej bezpečnosti, 21 príslušníkov armády, 21 milicionárov, 2 vodičov, 3 príslušníkov štátnej bezpečnosti, 2 komisárov, cirkevného tajomníka Ďurčika, cirkevného zmocnenca, ktorý spolurozhodoval s cirkevnou trojkou pri Okresnom výbore Komunistickej strany Slovenska, spolu 78 ľudí. V kláštore sa hľadali dôkazy o spojení s imperialistickými mocnosťami, zbrane, dôkazy o protištátnej činnosti rehoľníkov, nič také, čo by odôvodňovalo zákrok proti kláštora, sa však nenašlo.

⁶ SAN - PLV, OCT, i. č. 2. spis č. 1/49

Vyvezení si mohli zobrať len časť svojich vecí a nesmeli si zobrať potraviny. Páter Kurucár na otázku, ako pozerá na zákrok proti kláštoru, odpovedal: „Ako na počínanie gestapa.“⁷ Predstavený Peter Petrik a Viktor Kurucár boli po výsluchu prevezení do kárneho kláštora v Pezinku, kde boli sústredení všetci predstavení kláštorov a rehoľníci označení ako reakční. Ostatní boli odvezení do Podolínce, novici sa mali vrátiť do rodín a hlásiť na úrade práce.

Sústredenie v Podolínci neprebehlo bez ťažkostí. Obyvatelia zaregistrovali v kláštore osoby v uniformách väzenských dozorcov a uvedomili si, že kláštór sa stane pre rehoľníkov väzením a pokúsili sa ich oslobodiť.⁸ Ani sústredenie v kárnom kláštore v Pezinku neprebehlo bez problémov, na odpor sa v popoludňajších hodinách 14. apríla postavili ženy a žiaci pezinských škôl.

Ráno 14. apríla príslušníci ŠtB v Leviciach zisťovali, aká je nálada v meste, v hlásení sa uvádza, že obyvatelia o prevedenej akcii nič nevedeli, lebo bola prevedená v nočných hodinách, až o 9.00 hodine sa roznieslo, čo sa stalo.

Časť obyvateľstva, ovplyvnená účinným vymývaním mozgov, odsun schvaľovala, odpor bol zaznamenaný len u žien v Podlužanoch⁹.

Po likvidácii kláštora bola nariadená inventarizácia majetku. V marci 1950 sa majetok tešiteľov spätnou kúpou dostal znova do majetku piaristov. Budovu na Masarykovej ul. a zariadenie prebrala pedagogická škola, ONV Levice, referát IV prebral hudobné nástroje. 9. 7. 1951 sa škola budovy zriekla a používalo ju MNV a JRD, sídlili tu štátne lesy a bolo tu aj 19 bytov.¹⁰ Správcom kláštora a kostola sv. Jozefa v roku 1951 bol kňaz Anton Dujšík.¹¹

Akcia R – rehoľníčky

Začiatky pôsobenia ženských rehoľí v Leviciach spadajú do 80. rokov 19. storočia. Ich príchod do mesta je spojený so snahou levického rodáka Imricha Szepessyho (1811 – 1875) o založenie školy pre dievčatá. V roku 1870 daroval mestu 10 000 zlatých na tento účel. Za peniaze sa kúpil Kazyovský dom (dnešná Združená škola obchodu a služieb) s cieľom zriadiť materskú škôlku a dievčenský výchovný ústav pre všetky vtedajšie levické konfesie, katolíkov, reformovaných, evanjelikov a židov. Prípravný výbor na založenie dievčenskej školy až v roku 1880

⁷ DUBOVSKY, Akcia kláštory, s. 106

⁸ DUBOVSKY, Akcia kláštory, s. 116

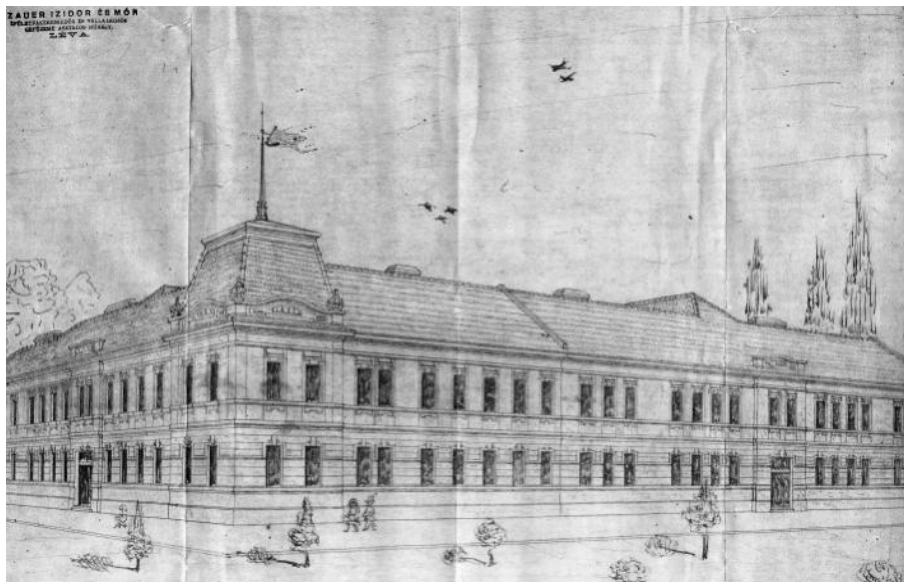
⁹ DUBOVSKY, Akcia kláštory s. 108

¹⁰ ŠAN - PLV, OCT, i. č. 2, sp. č. 33/51

¹¹ ŠAN - PLV, OCT, spis č. 203/51

Kláštorný areál s kostolom sv. Jozefa

Projekt Zárdy od I. Szauera

získal dosť financií na rekonštrukciu a fungovanie školy. Podarilo sa získať 60 000 zlatých, ktoré spravovala ostrihomská kapitula. Ostrihomský arcibiskup Ján Simor povolal do Levíc rádové sestry vincentky zo Satmáru (satmárky).

Kongregácia bola založená v roku 1694 vo Francúzsku, v roku 1842 ich povolal biskup v Satu Mare Ján Hám do svojej diecézy, v novopostavenom kláštore sa venovali výchove dievčat a ošetrovaniu chorých. Na Slovensku bola vytvorená samostatná provincia v r. 1928 so sídlom v Rožňave, po okupácii Maďarskom bolo sídlo v Ružomberku.¹²

Sestry satmárky 28. 11. 1880 prebrali školu v Leviciach. Predstavenou bola sestra Calasantia, ktorá sa stala prvou riaditeľkou, pomáhali jej ďalšie 4 sestry. Po dobrých skúsenostiach boli satmárky v roku 1885 oslovené aj vedením novopostavenej nemocnice, aby sa ujali služby v nemocnici.

Po čase vznikol problém s ďalším vzdelávaním dievčat, keďže nemohli študovať na levickom gymnáziu, ktoré bolo určené len pre chlapcov. V roku 1893 sa otvorila trojtriedna meštianska dievčenská škola. Na tejto škole učili milosrdné sestry a profesori z piaristického gymnázia. V roku 1911 prešla budova školy (Zárda) rozsiahlou rekonštrukciou, ktorú realizoval levický staviteľ Ignác Szauer. V roku 1912 sa zriadil jednoročný remeselný a obchodný kurz pre dievčatá. V roku 1930 v ústave pracovalo 21 sestier, 15 učilo, 6 vykonávalo misijné práce. V tomto čase bola predstavenou

¹² DUBOVSKY, J. M.: Akcia rehoľníčky, Matica slovenská 2001, ISBN 80-7090-597-2, s. 20

Sestričky v medzivojnovom období

matka Rosamunda. Materskú škôlku navštevovalo 100 detí, chlapci aj dievčatá. Môžeme teda povedať, že láskyplnými rukami sestričiek prešli v tomto období mnohí Levičania. Satmárky si v roku 1940 kúpili vedľa školy Zárdu dom so záhradou.

Školský rok 1944/1945 bol posledným rokom vyučovania. Nariadením SNR zo 16. 5. 1945 boli školy poštátnené, 25. 11. 1946 bola škola zlúčená s miestnou štátnou koedukovanou školou.¹³

Kláštor satmárok v Leviciach (zbúraný pod II. ZŠ) matka predstavená Rozamunda

Po likvidácii mužských reholí komunisti použili osvedčený recept vytvorenia obrazu nepriateľa aj pri likvidácii ženských reholí. Podľa komunistickej propagandy sa po likvidácii mužských kláštorov stali centrom špionáže, spojencom imperiali-

¹³ TESÁKOVÁ, E.: Dejiny ústavu milosrdných sestier v Leviciach, seminárna práca, VŠ Pg. v Nitre, Levice 1993

stických mocností, brzdou rozvoja ľudovodemokratického štátu. V Leviciach, národnostne zmiešanom meste, sa pri zdôvodňovaní potreby likvidácie brnklo aj na nacionalistickú strunu. Zrušenie kláštora zdôvodnil akčný výbor Zväzu zamestnancov školstva a osvety v Leviciach takto: „Sú to revizionistky, nadšené cititeľky svätosteľfanskej koruny. Kláštor je semenišťom maďarstva a maďarónstva, je pokútnou školou, kde sa schádzajú elementy nepriateľského národu, štátu a nášmu zriadeniu.“¹⁴

V roku 1950 zostali v Leviciach 4 rehoľníčky, ktoré pre svoj vek už nevykonávali žiadnu činnosť, venovali sa domácim prácam a modlitbám. Územne patrili do správy rehole v Tekovských Lužanoch. Predstavenou kláštora bola 67 ročná sestra Alena, Elena Čapková, rodáčka zo Skalice. Podľa hodnotenia cirkevného tajomníka bola veselej povahy, maľovala, pestovala kvety a bola veľmi obľúbená u veriacich. Mala pedagogické vzdelanie. Spolu s predstavenou žila v kláštore sestra Adorata (57), rodáčka z Levíc, sestra Bertranda, rodáčka z Báhoňa, učiteľka klavíra, sestra Vitalis, rodáčka z Iže, učiteľka klavíra a do februára 1950 tu žila aj sestra Ema, rodáčka z Levíc (53), tiež hudobníčka.¹⁵ Je ťažké si predstaviť, že niekto vtedy uveril, že predstavujú nebezpečenstvo pre štát.

Vo februári 1950 boli sestry oboznámené so zámerom zriadiť v priestoroch kláštora detské jasle. Sestry prejavili vôľu spolupracovať, podieľať sa na výchove najmenších Levičanov, nemohli však tušiť, že ich pobyt v Leviciach sa zakrátko končí.

Na likvidáciu ženských reholí bol vypracovaný podrobný plán, podobne ako pri likvidácii mužských. S likvidáciou sa začalo 29. augusta 1950 o 7.00 hodina ráno a skončila sa o 8.00 hod. Akcie sa zúčastnili pracovníci okresného národného výboru, štátnej bezpečnosti, a keďže išlo o ženský kláštor, bola prizvaná aj súdružka zo Živeňy. Predseda ONV prehovoril k sestričkám, tie správu o odsune do Rožňavy prijali s pokojom.

Podľa hlásenia cirkevného tajomníka likvidácia prebehla bez odporu, susedia o ničom nevedeli a neboli zaznamenané nijaké protesty. Sestry s odsunom nerátali, lebo mali mnoho svojich súkromných vecí u susedov, tieto boli potom dodatočne zasláné do Rožňavy. Drevo, ktoré mali pripravené na zimu, bolo odvezené do sústredovacieho kláštora v Ivanke pri Nitre. Po sedemdesiatich rokoch skončilo pôsobenie milosrdných sestier – satmárov v Leviciach.

Milosrdné sestry svätého Kríža

Likvidácia ženských reholí nemohla byť tak dôrazná ako likvidácia mužských reholí. Milosrdné sestry pôsobili v nemocniciach a ústavoch sociálnej starostlivosti, bez ich prítomnosti sa v roku 1950 nedal zabezpečiť chod týchto zariadení, chýbal kvalifikovaný personál. V Leviciach pôsobili od roku 1923 ako ošetrovatelky v nemocnici sestry Kongregácie milosrdných sestier svätého Kríža, v roku 1939, po zabratí

¹⁴ ŠAN - PLV, fond Okresný národný výbor v Leviciach, adm. spis č. 6662/48

¹⁵ ŠAN - PLV, OCT, i. č. 3, spis č. 391/1950

Sestra Charitas z Kongregácie milosrdných sestier svätého Kríža, röntgenologička

Levíc, ich vystriedali sestry z Maďarska, po roku 1945 opäť v nemocnici slúžili slovenské sestry. Táto kongregácia patrila k najväčším ženským rehoľným spoločenstvám na Slovensku a čo do počtu, bola najväčšou kongregáciou pôsobiacou v Leviciach. Kongregácia bola založená v roku 1852 vo Švajčiarsku podľa regule sv. Františka Assiského na ochranu chorých a sirôt. V roku 1927 bola vytvorená slovenská provincia so sídlom v Podunajských Biskupiciach. Vzdelanie sestier bolo zabezpečené v dvojročnej ošetrovateľskej škole v Bratislave. Sestry v Leviciach pracovali a žili v priestoroch nemocnice, a preto nepodliehali sústreďeniu.¹⁶ V roku 1950 pracovalo v nemocnici 41 sestier. Pracovali ako inštrumentárky na operačných sálach, röntgenologičky, ošetrovateľky, zabezpečovali chod kuchyne, práčovne, pracovali v krajčírskej dielni, nebolo možné ich v priebehu jedného dňa nahradiť.

Milosrdné sestry sv. Kríža v Krškanoch v roku 1965 (foto: P. Liška)

¹⁶ DUBOVSKÝ.: Akcia rehoľníčky , str. 77

S chovancami v Krškanoch (foto: P. Líška)

Preto bolo rozhodnuté, že budú postupne vystriedané civilnými zamestnancami. Aby nevplývali na pacientov, bolo nutné zamedziť ich styku s chorými a s ostatnými sestrami, preto bolo šesť sestier v roku 1953 preložených do Ústavu sociálnej starostlivosti v Krškanoch, tu sa starali o mentálne a telesne postihnutých, na tomto mieste sa zdali režimu menej nebezpečné. V Krškanoch pôsobili sestry do 1985, v levickej nemocnici do roku 1959.

Do mnohých miest na Slovensku sa po roku 1989 vrátili príslušníci rádov, aby pokračovali pedagogickej, ošetrovateľskej či charitatívnej činnosti, Levice, žiaľ, nemali to šťastie.

13. 8. 2008, sestry Carmela a Mária, dve zo štyroch ešte žijúcich sestričiek z levickej nemocnice

